

PRIESTER ZIJN

FEDERICO SUÁREZ

PRIESTER ZIJN

Theologische inleidingen

VOORWOORD

De heilige Johannes Maria Vianney was zich zeer bewust van het belang van de priester. 'Na God is de priester alles!' Deze woorden van hem werden door paus Benedictus XVI geciteerd in diens brief aan het begin van het Jaar van de Priester. De heilige nederige pastoor voegde eraan toe: 'Zonder de priester zouden de dood en het lijden van onze Heer tot niets dienen. Het is de priester die het werk van de verlossing op aarde voortzet'.¹ Zo duidt de heilige pastoor van Ars de priester aan als een '*alter Christus*', een andere Christus, die geroepen is om een goede herder te zijn voor de gemeenschap die hem is toevertrouwd: 'De priester bezit de sleutel tot de hemelse schatten: hij is het die de deur opent; hij is de rentmeester van de goede God, de beheerder van zijn goederen... Laat een parochie twintig jaar zonder priester en men zal daar de dieren aanbidden... De priester is geen priester voor zichzelf, hij is het voor jullie'.

Dit wil niet zeggen dat het in de Kerk alleen om de priesters gaat. Het Tweede Vaticaans Concilie heeft de waardigheid en het belang van de leken onderstreept alsmede hun bijzondere en eigen roeping om zuurdesem van het Evangelie te zijn in de gewone levensomstandigheden (*Lumen Gentium* 31). Ook kunnen leken worden aangesteld om met de bisschoppen en priesters mee te werken voor het Evangelie (*cf. Lumen Gentium* 33). Het Tweede Vaticaans Concilie heeft voorts duidelijk gemaakt dat alle leden van het volk van God als gedoopte en gevormde christenen sacramenteel zijn toegerust om de zending van Christus, als priesters, koningen en profeten, voort te zetten (*Lumen Gentium* 9-13 en 33). Priesters en leken zijn dus geroepen om samen te werken aan de

uitbreiding van het rijk van Christus tot eer van God de Vader (cf. *Apostolicam Actuositatem* 2).

De woorden van het concilie over de deelname van heel het volk van God aan de zending van Christus sluiten aan bij de ervaring van vrijwel iedere priester dat zijn zending vaak niet effectief is zonder de medewerking van gelovige leken. De stap om naar een priester te gaan, is voor velen, die nauwelijks met de Kerk in aanraking zijn geweest, groot. Maar een gelovige leek met een apostolisch hart zal in die gevallen vaak een wegbereider kunnen zijn, zoals Filippus dat was voor Natanaël toen hij hem uitnodigde: 'Kom mee en je zult het zien' (Joh 1,46). In onze tijd zijn lekengelovigen, die wegbereider willen zijn voor zoekende mensen en hen tot de priester en de sacramenten willen brengen, meer dan ooit nodig.

Dit alles neemt niet weg dat de plaats en de taak van de priester onvervangbaar en uniek is en dat iedere echte apostolische inzet van een leek de mensen niet van de priester zal weg leiden, omdat apostolaat de mensen bij Christus wil brengen en hen wil laten deelhebben aan zijn verlossing (cf. *Apostolicam Actuositatem* 2). De priester als 'andere Christus' is er om dit verlossingswerk voort te zetten, met name in de sacramenten. Het is de Heer Zelf Die een mens aanraakt met zijn genezende, vergevende en sterkende kracht, wanneer die mens uit de handen van de priester de sacramenten ontvangt. De pastoor van Ars, die tot patroon van de priesters is uitgeroepen, bracht dit als volgt onder woorden, toen hij de gelovigen het belang van de sacramenten uitlegde: 'Zonder het wijdingssacrament zouden wij de Heer niet hebben. Wie heeft Hem daar in het tabernakel gezet? De priester. Wie heeft uw ziel aangenomen toen u in deze wereld kwam? De priester. Wie voedt uw ziel, om haar de kracht te geven haar pelgrimstocht te volbrengen? De priester. Wie zal uw ziel erop voorbereiden voor God te verschijnen door haar voor de laatste maal in het bloed van Christus te wassen? De priester, altijd weer de priester. En indien de ziel sterft (door de zonde), wie zal haar opwekken, wie zal haar rust en vrede geven? Alweer de priester...'²

De gelovige ontmoet dus Christus op een unieke wijze in de priester. Dit verklaart onder andere waarom mensen bijzonder gekwetst en geschokt zijn, wanneer zij slecht behandeld zijn door een priester: juist in hem hadden zij de belangeloze liefde van Christus verwacht. Mensen verlaten soms de Kerk voorgoed als zij zich diep

gekwetst hebben gevoeld door woorden of een handelwijze van een priester. Het is bijna alsof God Zelf hen dit heeft aangedaan of dat Hij hen die kwetsende woorden heeft gezegd. Natuurlijk is die manier van reageren eigenlijk niet redelijk, maar het geeft wel aan hoezeer mensen een priester met Gods Zoon identificeren.

Wie met hart en ziel priester wil zijn, zal er dus naar verlangen steeds meer te mogen beantwoorden aan het beeld van Christus in hem om zich inderdaad volledig te kunnen geven en kleinmenselijke gevoelens te overwinnen. 'Wat is het goed als een priester iedere morgen zichzelf als offer aanbiedt', zei de heilige pastoor van Ars.³

Dat het priesterschap het eigen leven als offer met zich meebrengt, zal iedere priester ervaren. Voor hem gelden geen kantoor-tijden, hij wordt zowel 's avonds laat als 's morgens vroeg 'lastig gevallen', hij heeft te maken met querulanten en weinig gemotiveerde mensen, met mensen die de Kerk schijnen te zien als een dienstverlenend bedrijf en onangepaste eisen stellen en anderen voor wie het voornamelijk schijnt te gaan om hun positie en eer. Die priester zal wellicht met Jezus verzuchten: 'Ongelovig en tegendraads slag mensen, hoe lang moet Ik nog bij jullie blijven? Hoe lang moet Ik jullie nog verdragen?' (Mt 17,17). En toch is de Heer uit liefde voor al die mensen gestorven.

Het vraagt dus het nodige om het priesterschap goed te blijven beleven en niet uit teleurstelling, ontmoediging of zwakheid langzaam weg te zakken of af te glijden. Is het dan ook niet van groot belang voor iedere priester om de nodige hulp en steun te ontvangen om het bewustzijn van het eigen priesterschap als *munus* – gave en opgave – te vernieuwen en te verdiepen door middel van een reflectie van de verschillende aspecten ervan? En is het voor een priesterstudent niet eveneens uitermate belangrijk om een duidelijk en veelzijdig beeld te krijgen van het priesterschap en te overwegen hoe hij dit zelf in praktijk kan brengen en hoe hij een 'andere Christus' kan zijn?

Het is de verdienste van het intussen klassieke werk van Federico Suárez, nu in het Nederlands verschenen, dat het in deze nood voorziet. Dit werk staat stil bij veel aspecten van het priesterschap zelf en de priesteropleiding. Daarbij heeft de auteur voornamelijk de seculiere clerus op het oog, die in de pastorale zorg werkzaam is. De opbouw van het boek brengt enkele van de kerngedachten en basisovertuigingen van de Kerk naar voren: het eerste hoofdstuk is gewijd aan de priester als man van de Kerk, wiens leven aan God is

toegewijd. Daarna wordt pas over de taken van de priester gesproken, zodat helder blijft dat het priesterschap niet allereerst een taak of functie is maar een *zijn*. Daaruit volgt dat alles wat de priester doet priesterlijk is of hoort te *zijn*, tot de besteding van zijn vrije tijd aan toe. Ook die beleeft hij *als priester*. Daarna schetst de auteur de hulpmiddelen en krachtbronnen die de priester ten dienste staan, om tenslotte te spreken over de goede strijd die hij moet leveren. Zo komt tot uitdrukking dat de priester, door de vorming die hij heeft ontvangen en door onder meer zijn geloof en liefde, zijn gehoorzaamheid en beleving van het celibaat, toegerust is om met Gods hulp de geestelijke strijd in een geseclariseerde wereld aan te kunnen. Hierdoor is dit boek, dat wij van harte aanbevelen, een uitnodiging en oproep aan iedere priester om zijn priesterschap authentiek te beleven en om zich tot de bronnen van kracht en geestelijk leven te wenden, die hem sterken om met vreugde en vertrouwen de goede strijd te strijden.

Mgr. Dr. Jan Hendriks
Rector Groot-seminarie St. Willibrord, De Tiltenberg
Bisdom Haarlem-Amsterdam

INLEIDING

In 1961 publiceerde een Belgische priester, Louis Boyer, een boek over de betekenis van het leven van de priester, waarin hij opmerkte dat de condities waaronder de clerus leeft, in het bijzonder de omstandigheden waaronder deze zijn priesterschap uitoefent, binnen een tijdsbestek van enkele generaties zozeer veranderd zijn, dat het geen verbazing wekt wanneer men hoort dat velen van hen een zekere onrust ervaren.

Dat is waar. De mensheid betreedt een nieuw tijdperk in haar geschiedenis, een tijdperk dat door grote veranderingen over de hele wereld wordt gekenmerkt. Deze veranderingen ontstaan zo snel, dat we nauwelijks nog tijd hebben om ons erop voor te bereiden, ze te verwerken of ons aan te passen. Een dergelijke snelle verandering heeft veel gevolgen. Een van de consequenties is dat het onrust, contradicties en ontreddeering veroorzaakt; deze beïnvloeden de priester evenals andere mensen, maar bij hem wekken ze meer bezorgdheid dan bij de meeste mensen. We hoeven maar te kijken naar de preken en toespraken van Paulus VI en Johannes Paulus II om te zien hoe wijdverbreid dit verschijnsel is geworden in het leven van de Kerk en in de pastorale zorg van haar zichtbare Hoofd.

Tenzij een priester teruggaat naar de wortels van zijn roeping tot het priesterschap, is het voor hem nooit gemakkelijk de eisen te begrijpen die de Kerk stelt aan degenen die vrij en bereidwillig antwoord hebben gegeven op de goddelijke roeping, degenen die deze enorme taak hebben aanvaard en die reusachtige verantwoordelijkheden op zich hebben genomen. Het kan ook niet gemakkelijk zijn, maar het is bijzonder moeilijk in tijden van crisis, zoals die we nu beleven.

Dit boek is bedoeld als een reflectie op de priester en zijn werk, geen theologische reflectie – hoewel het gebruik maakt van de theologie – maar hoofdzakelijk een ascetische en pastorale reflectie. Ik denk niet aan priesters in het algemeen, maar eerder aan die priesters, die hun leven besteden aan de dagelijkse zorg voor zielen, die concrete problemen en omstandigheden het hoofd bieden, met zorgen die meer samenhangen met het praktische leven dan met de theorie, en aan die priesters die leven en werken in de stad en in landelijke gebieden. Ik heb vooral die zelfopofferende en dappere seculiere priesters op het oog die onvermoeibaar en nederig werken om de Kerk vooruit te brengen.

Moge de Heilige Maagd Maria, Moeder van Christus de Eeuwige Priester, van haar Zoon verkrijgen dat deze reflecties ons allen mogen helpen ons geheel toe te wijden aan de vervulling van onze roeping als dienaren.